

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania J. S.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do emerytury rolniczej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 14 września 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 15 lipca 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 15 lipca 2020 r. oddalił apelację ubezpieczonego J. S. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z 16 września 2019 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 30 sierpnia 2018 r., odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury rolniczej, wobec braku 25 lat stażu emerytalnego (Kasa uznała 18 lat, 5 m-cy i 11 dni). Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonemu emeryturę od 1 września 2017 r. Do emerytury rolniczej KRUS nie przyjęła okresów pracowniczego zatrudnienia oraz okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym teściów od 1 stycznia 1983 r. do 19 czerwca 1985 r. jako domownika. Sądy decyzję pozwanego uznały na prawidłową. Okresy pracownicze zaliczone do emerytury powszechnej nie podlegają zaliczeniu do emerytury

rolniczej. Natomiast zaliczenie okresu pracy domownika w gospodarstwie rolnym od 1 stycznia 1983 r. zależało od opłacania składek.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., „albowiem w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne wymagające rozstrzygnięcia:

1. Czy jest dopuszczalna, także w kontekście Konstytucji, tj. art. 32 i art. 67 ust. 1, wykładnia przepisu art. 20 ust. 2 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (...), stwierdzająca, iż nie jest możliwe zaliczenie tych samych okresów do stażu pracowniczego oraz rolniczego, gdyż taka możliwość istnieje tylko dla osób urodzonych do 31 grudnia 1948 r., w sytuacji gdy powoduje to w tym przypadku skutek taki, iż w przypadku nielegitymowania się 25-cioma latami stażu ubezpieczeniowego, ubezpieczeni otrzymają jedynie świadczenia z systemu powszechnego. I nawet z uwzględnieniem okresu ubezpieczenia w KRUS oznacza to otrzymanie świadczenia około 1.000 zł niższego, co jest rażąco wręcz niesprawiedliwe i powoduje niczym nieuzasadnione zróżnicowanie sytuacji prawnej takich osób, od tych, którzy to ten minimalny warunek spełnili. Co jednocześnie ignoruje uwarunkowania społeczno-gospodarcze tamtych czasów, tj. do 1989 r., gdy powszechnym i pożądanym, a wręcz niejednokrotnie koniecznym była praca dwuzawodowców, tzn. chłoporobotników. Stąd, jeśli przywołany przepis ma mieć zastosowanie, to jedynie do stanów zaistniałych po wejściu w życie przepisów ustawy (?).
2. Czy prawidłowa jest wykładnia przepisów art. 20 ust. 1 pkt 1 obecnie obowiązującej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (...) w związku z przepisami art. 2 pkt 2 statuującego definicję domownika, zgodnie z art. 1 ust. 1, w związku z art. 44 ust. 3 tej ustawy z 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (...) prowadząca do wniosku, iż ustawodawca stwierdzenie podlegania ubezpieczeniom rolniczym uzależnił od opłacenia składek, co miałoby warunkować powstanie prawa i zaliczenie tego do stażu ubezpieczeniowego, w sytuacji, gdy prawo to powstaje *ex lege*, a obowiązek opłacenia składek ma znaczenie wtórne (?)”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Obie sformułowane kwestie, ujęte we wniosku jako pierwsza podstawa przysądu, nie mają rangi istotnego zagadnienia prawnego – art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Krótkie (lakoniczne) uzasadnienie wniosku nie jest wystarczające do stwierdzenia istotnych problemów prawnych.

Pierwsza i druga kwestia były już przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego.

Pierwsza kwestia została rozstrzygnięta przez Sąd Najwyższy w sprawie zakończonej wyrokiem z 9 marca 2011 r., III UK 83/10. Rozstrzygnięcie syntetycznie reprezentują następujące tezy:

1. Urodzonym po 31 grudnia 1948 r. nie zalicza się do okresów wymaganych do emerytury rolniczej okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu w systemie powszechnym (art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.).
2. Zasada równości z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP nie stanowi podstawy do znoszenia zróżnicowania ubezpieczonych w systemie rolniczym i powszechnym, gdyż sytuacje tych ubezpieczonych nie są porównywalne.
3. Wprowadzenie rozwiązania z art. 20 ust. 3 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników realizuje nie tylko odrębność ubezpieczenia społecznego rolników, ale jednocześnie porządkuje relacje między systemem powszechnym i rolniczym.

Sąd Najwyższy zajmował się również drugą kwestią, przyjmując, że brak opłacenia składek nie jest przeszkodą do ustalenia okresu ubezpieczenia społecznego domownika rolnika (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 21 listopada 2017 r., I UK 448/18 a także wyrok z 8 grudnia 2020 r., II UK 52/12).

Uprawnione jest zatem stwierdzenie, że odpowiedź na sformułowane kwestie nie wykracza poza zwykłą wykładnię prawa (zwykła wykładnia nie jest podstawą przedsądu - art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. *a contrario*).

Wniosek odwołuje się do pierwszej (uniwersalnej) podstawy przedsądu, co na etapie przedsądu nie powoduje oceny zastosowania prawa w indywidualnej sprawie skarżącego (wniosek nie odwołuje się do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).